

Informace GFŘ

k ručení za nezaplacenou daň dle ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o DPH“), v některých specifických případech provádění platebních transakcí

Generální finanční ředitelství sděluje k ručení podle ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH¹, tj. v případě, kdy příjemce zdanitelného plnění ručí za nezaplacenou daň, pokud je úplata za zdanitelné plnění poskytnuta zcela nebo zčásti bezhotovostním převodem na jiný účet, než je účet poskytovatele zdanitelného plnění, který je správcem daně zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup, následující informaci k vybraným oblastem platebních transakcí.

Informace je formulována ve smyslu novelizace ust. § 109 zákona o DPH obsažené ve vládním návrhu (senátní tisk č. 184, Senátem ČR schválen dne 10. 10. 2013). V návaznosti na Informaci GFŘ čj. 41540/013/741 540/13/7001-21002-012287 ze dne 10. 9. 2013 postup podle následujícího textu uplatní správce daně od 1. 1. 2014.

Část A. Oblast faktoringových transakcí a nepřímé platby

1. Oblast faktoringových transakcí, postupování pohledávek a jejich správa třetím subjektem

Z hlediska fungování tržního prostředí a v něm existujících odvětví obchodu dochází v praxi k situaci, kdy se poskytovatel zdanitelného plnění rozhodne využít služeb specializovaných subjektů a postoupit pohledávku za realizované zdanitelné plnění, nebo svěřit její správu jinému subjektu, zpravidla tzv. faktoringovým společností či jiným subjektům zabývajícím se správou příp. vymáháním pohledávek (dále jen „třetí subjekt“). Může se jednat o jednorázové transakce, ale zpravidla jde o dlouhodobější smluvní vztah mezi poskytovatelem zdanitelného plnění a třetím subjektem na základě rámcových dohod. Vážné smluvní ujednání hraje v daném případě poměrně zásadní roli. Tzv. faktoring, o který zejména jde, totiž není v našem právním systému definován. Faktoring představuje službu s cílem zajistit určitý specifický způsob financování v souvislosti s pohledávkami. Mezi společnostmi poskytující tuto službu (faktorem) a subjektem, kterému je tato služba poskytována (klientem), jsou smluvně upravena práva (vlastnictví) pohledávek a riziko jejich vymáhání. V zásadě se pak rozlišují dvě základní formy faktoringu:

- a) faktor nepřebírá ani právo (vlastnictví) ani rizika - (správa pohledávek),
- b) faktor přebírá jak právo (vlastnictví), tak rizika - (postoupení či prodej pohledávek), přitom míra převzetí rizika faktorem může být různá.

¹ Blíže k tomuto typu ručení - Informace GFŘ k institutu ručení podle zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, ve znění zákona od 1. 1. 2013, (č.j.: 3308/13/7001-21002-012287) a dále Informace GFŘ k ručení za nezaplacenou daň dle § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH (č.j.: 14 232/13/7001-21002-012287 a č.j. 41 540/13/7001-21002-012287) zde:

<http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/dane/dan-z-pridane-hodnoty/informace-stanoviska-a-sdeleni/ruzeni>

Důsledkem faktoringu (ať už jde o klasické postoupení, správu, či přímo vymáhání pohledávek) je fakt, že příjemce (odběratel) zdanitelného plnění již nemá hradit pohledávku poskytovateli plnění, ale třetímu subjektu.

Při vědomí výše popsaných souvislostí, vč. existence řádných specializovaných subjektů zabývajících se zprostředkovatelskými a finančními službami v oblasti faktoringu a správy pohledávek, které k fungování dnešní tržní ekonomiky neodmyslitelně patří, bude finanční správa přistupovat k ručení za nezaplacenou daň podle § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH.

Bude-li správci daně věrohodně prokázáno splnění zákonné podmínky bezhotovostní úhrady za konkrétní zdanitelné plnění na účet poskytovatele zdanitelného plnění zveřejněný způsobem umožňující dálkový přístup, správce daně k ní jako takto prokázané přihlédně i v situaci, kdy tuto úhradu příjemce zdanitelného plnění „provede zprostředkovaně“ přes třetí subjekt - faktora či správce plátcovy pohledávky. Riziko spojené s tím, zda příjemce zdanitelného plnění hradí skutečně na účet řádné faktoringové společnosti či správce předmětné pohledávky, nese příjemce zdanitelného plnění. Správce daně bude v souladu se zákonem o DPH přihlížet k faktickému stavu platby, nikoli k případné „dobré víře“ příjemce zdanitelného plnění.

V reálu bude tato úhrada za zdanitelné plnění fakticky provedena třetím subjektem – faktorem či správcem pohledávky, který ji na základě relevantního titulu vybral od příjemce zdanitelného plnění na vlastní účet a souvisle pak (faktor) provede úhradu na správcem daně zveřejněný účet poskytovatele plnění (klienta faktora). Posledně uvedenou skutečnost (provedení úhrady na zveřejněný účet poskytovatele) je nutno zdůraznit obdobně jako prokazatelnost popsané linie úhrad a její spojitost s pohledávkou za řešené zdanitelné plnění.

Při prokazování rozhodných okolností může (bude) správce vyžadovat v rámci součinnosti (od všech zúčastněných stran transakce) doložení průběhu plateb a jejich důvodů (doložení např. formou faktoringových smluv, výpisem transakcí k úhradě části či celku za předmětné zdanitelné plnění aj.).

Správce daně bude vycházet z toho, že v rámci faktoringu se zpravidla jedná o smluvní vztah mezi faktorem a klientem, jež vykazuje tyto znaky:

- postoupení pohledávky na základě písemně uzavřené smlouvy o postoupení pohledávky na faktoringovou společnost, se kterou má klient uzavřenou zpravidla dlouhodobou smlouvu k zajištění financování a správy pohledávek,
- z této smlouvy může klientovi vyplývat povinnost nabízet faktoringové společnosti (veškeré) pohledávky vzniklé ze zdanitelných plnění klienta (dodání zboží / poskytnutí služeb) danému odběrateli,
- v době postoupení jde o pohledávky před splatností,
- cena je sjednána ve výši nominální hodnoty postoupené pohledávky (případně snížené o diskont),
- postoupení je sděleno ihned řádně odběrateli,
- na základě postoupení má klient možnost při splnění dalších podmínek čerpat od faktoringové společnosti předfinancování před splatností postoupené pohledávky, a to v poměrné, smlouvou stanovené výši,
- úhrada pohledávky odběratelem je na transparentní účet faktora/faktoringové společnosti,
- transakce je po přijetí úhrady od odběratele na účet faktora vypořádána vůči klientovi úhradou pohledávky do její nominální výše (případně snížené o diskont), či úhradou doplatku v případě předfinancování, ze strany faktora na účet klienta (tj. původního poskytovatele zdanitelného plnění).

Jako věrohodné budou správcem daně posuzovány ty případy bezhotovostních úhrad, kde bude průkazně doložena celá transakční stopa platby za dotčené zdanitelné plnění, tj. od příjemce zdanitelného plnění přes třetí subjekt až ke zveřejněnému účtu poskytovatele zdanitelného plnění. V těchto průkazných případech nebude považována podmínka ručení dle § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH u příjemce zdanitelného plnění za věcně naplněnou. To samozřejmě platí za předpokladu absence zjištění jednání za účelem zneužití popsání přístupu k aplikaci ust. § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH.

Factoringové transakce ve výše popsaném smyslu je třeba odlišovat od služeb typu zapůjčení (pronájmu) bankovního účtu nebo provádění plateb na účtech, na které jsou takto zasílány prostředky pro osoby jiné, než je majitel účtu, kdy skutečnou podstatou těchto aktivit je umožnit využívat účet třetí osoby pro účely praní špinavých peněz nebo eliminace exekuce oprávněnou osobou atd. Možno doplnit, že takové aktivity nesou zpravidla i určité znaky neoprávněného podnikání v oblasti platebních služeb resp. nesouladu či obcházení zásad regulace těchto služeb. Podstatu těchto aktivit lze zjednodušeně charakterizovat jako „odklánění“ finančního toku od toku fakturačního, tedy finančních prostředků od subjektu, jemuž vzniká daňová povinnost.

Při aplikaci ručení dle § 109 zákona o DPH u příjemce zdanitelného plnění a jeho účelu hraje zastírání totožnosti skutečného majitele finančních prostředků důležitou roli.

2. Placení nepřímo – notářská, advokátní úschova, vázaný účet

K běžným činnostem notářů a advokátů z titulu jejich specifického postavení patří i možnosti úschovy finančních prostředků a jejich následné poukázání určeným účastníkům obchodně-právních vztahů po splnění předem definovaných podmínek. V praxi tak může dojít k případům, že příjemce zdanitelného plnění poukáže svoji platbu za zdanitelné plnění do notářské či advokátní úschovy a po splnění předem určených podmínek notář/advokát převede platbu na účet poskytovatele zdanitelného plnění.

Pokud účet poskytovatele zdanitelného plnění, určený pro přijetí finančních prostředků z následného převodu z úschovy, splňuje podmínku jeho zveřejnění v Registru plátců DPH ke dni zadání bezhotovostní úhrady, což je možné ošetřit při sjednávání smlouvy o úschově za účasti všech stran obchodně-právního vztahu, a následná úhrada je skutečně na takový účet poukázána, nebude zde podmínka ručení dle § 109 odst. 2 písm. c) ZDPH považována za naplněnou. Opět se předpokládá doložení celé transakční stopy dotčené platby a obdobně i vyloučení jednání za účelem zneužití či obcházení takového přístupu k aplikaci předemné ustanovení o ručení ve vazbě používání institutu úschovy.

Obdobnou logikou bude přistupováno k úhradám formou tzv. vázaného účtu (příp. akreditivu), kdy příjemce zdanitelného plnění složí předem sjednanou finanční částku úhrady za plnění na určitý účet, tento účet může patřit bance nebo jde o účet příjemce (blokováný k výběru). V takovém případě, kdy finanční prostředky budou uloženy na vázaném účtu příjemce zdanitelného plnění či na interním účtu banky, nebudou podmínky pro aplikaci ručení podle § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH považovány za naplněné pouze a tehdy, pokud budou prostředky zaslané zde na úhradu plnění skutečně (následně) převedeny na zveřejněný účet poskytovatele zdanitelného plnění uvedený v Registru plátců DPH.

Část B. Ostatní formy platebních transakcí

3. Platby platební kartou

Hradí-li příjemce zdanitelného plnění za toto plnění prostřednictvím platební karty, např. v místě sídla/provozovny poskytovatele, obvykle při běžném platebním styku v okamžiku poukázání prostředků není často jasné, na jaký účet poskytovatele zdanitelného plnění budou

tyto připsány. Z hlediska praxe je však tento způsob hrazení obvykle používán pro úhrady v nižších částkách, které zpravidla nebudou dosahovat (předpokládaný) limit pro aplikaci předmětného typu ručení. Platba prostřednictvím karty nad tento limit je značně neobvyklá a pokud k ní příjemce plnění přesto přistoupí, nese rizika s tím spojená. Obdobné závěry platí pro hrazení prostřednictvím internetových plateb, kdy jsou užívány k úhradě platební systémy např. typu Pay Pal, Pay Sec či Pay U.

4. Platby v exekučním, insolvenčním řízení

Z pohledu výkonu exekuce a insolvenčních řízení jsou zákonem stanoveny jednotlivé kroky těchto specifických procesů a osob na nich zúčastněných, potažmo i způsob nakládání s majetkem dlužníka (zde míněno „poskytovatele zdanitelného plnění“). Pokud se poskytovatel zdanitelného plnění dostane do pozice dlužníka z titulu svých dalších ekonomických aktivit a je vůči němu zahájeno insolvenční či exekuční řízení, kdy zákon jasně reguluje pohyb majetku a peněžních prostředků dlužníku náležejících, nemůže se příjemce zdanitelného plnění, který v souladu s naznačeným zákonným postupem poukáže platbu za zdanitelné plnění na účet exekutora či insolvenčního správce příp. do jejich úschovy, dostat do pozice ručitele dle § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH z takto provedených úhrad.

5. Osoby povinné k dani podnikající na základě smlouvy o sdružení, skupinová registrace k DPH

Ekonomické aktivity, vykonávané v rámci smlouvy o sdružení dle § 829 a násl. občanského zákoníku nebo jiné obdobné smlouvy osobami povinnými k dani, které jsou plátcí daně dle § 6 a § 6a zákona o DPH, jsou z pohledu § 101 odst. 5 zákona o DPH vykazovány a deklarovány jako celek v daňovém tvrzení (příznání) tzv. určeného účastníka, nicméně fakticky jsou resp. mohou být realizovány jednotlivými členy coby samostatnými plátcí DPH. Při úhradách za zdanitelná plnění uskutečněná a fakturovaná jednotlivými členy v rámci činnosti dle smlouvy o sdružení, je z pohledu vyloučení případné budoucí aplikace ručení dle ust. § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH v zásadě bez dalšího nutné, aby byl pro bezhotovostní úhradu za takové plnění použit účet poskytovatele platebních služeb zveřejněný v Registru plátců DPH u konkrétního plátce, který zdanitelné plnění realizuje resp. zjednodušeně řečeno fakturuje.

Na rozdíl od sdružení se skupina ve smyslu § 5a odst. 1 zákona o DPH, registrovaná jako plátec, považuje za samostatnou osobu povinnou k dani, nicméně taktéž nedisponuje obecnou právní subjektivitou a nemůže mít tudíž vlastní účet u poskytovatele platebních služeb. Skupina oznamuje své bankovní spojení, včetně vlastníka účtu správci daně, tj. účty patřící zastupujícímu členu skupiny, příp. dalším jednotlivým členům. Tyto účty – pokud byly skupinou (plátcem) označeny ke zveřejnění pak správce daně u skupiny zveřejňuje v Registru plátců DPH.

Daňový doklad (fakturu) za zdanitelná plnění uskutečněná skupinou vystavuje každý člen skupiny jednotlivě tak, jak plnění fakticky poskytl s uvedením svého jména/názvu ovšem vždy s tím, že se na dokladu uvádí DIČ skupiny.

V případě, že příjemce zdanitelného plnění, v jehož prospěch uskutečnila zdanitelné plnění skupina, tj. plnění je poskytnuto pod DIČ skupiny, poskytne úhradu za toto plnění na kterýkoli z účtů zveřejněných správcem daně u skupiny, ručení dle § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH nevzniká.

Na závěr lze poukázat na fakt, že příjemce zdanitelného plnění může vždy, kdy uzná za vhodné, využít institut zvláštního způsobu zajištění daně dle § 109a zákona o DPH a uhradit daň za poskytovatele dotčeného zdanitelného plnění přímo správci daně (tj. Finančnímu úřadu poskytovatele plnění) více k tomuto a související informace k problematice ručení dle § 109 odst. 2 písm. c) zákona o DPH lze nalézt na internetových stránkách Finanční správy ČR zde: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/dane/dan-z-pridane-hodnoty/informace-stanoviska-a-sdeleni/ruceni>.

Ing. Otakar Sladkovský
ředitel sekce